

Mødet med den svært overvægtige

Udfordringer. Danskerne bliver tykkere, og som følge heraf ser vi flere og flere svært overvægtige patienter i sundhedsvæsenet. Det giver nye opgaver for plejepersonale og portører.

Af **Lene Plambech** og **Gitte Bøgedal**

Illustration: **Gitte Skov**

Hver 9. dansker er svært overvægtig, og antallet er steget med mindst 100.000 de sidste 10-20 år, viser de seneste tal. Udviklingen slår igennem på sygehusene, hvor tal fra 2007 viser, at cirka fire-fem procent af patienterne er svært overvægtige.

Så opgaven er der. Både i kommunerne og på sygehusene. Men uddannelse af personalet til at varetage opgaven er der først nu ved at blive taget vare på.

I forbindelse med skrivningen af en bog om svært overvægtige – personer med et

»De overvægtige ønsker at blive taget godt imod, så de føler sig trygge. De ønsker, at det er dem som mennesker og ikke deres overvægt, der er i fokus ved den første kontakt.«

LENE PLAMBECH OG GITTE BØGEDAL

Body Mass Index (BMI), der er større eller lig med 30 – har vi foretaget en interviewundersøgelse blandt overvægtige og plejepersonale. En medarbejder på et plejehjem beskriver situationen således: »Jeg synes, vi mangler viden om overvægtige. Vi skal have flere kurser. Vi, som arbejder med det, skal på kurser. Og vi skal have

flere hjælpemidler. Vi ved slet ikke, hvad vi skal gøre.« Og hun fortsætter:

»Resurserne er et stort problem. Det tår længere tid med de overvægtige, fordi man går to personer på. Det bliver der ikke taget højde for i planlægningen. Det skal bare nås. Hvis vi for eksempel har en selvmordstruet eller meget aggressiv borger, bliver der sat resurser af. Men ikke med de overvægtige.«

Det er ikke nemt at være det personale, der skal pleje den svært overvægtige. Personalet har deres egne holdninger til borgeren/patienten, og disse holdninger kan komme til at præge mødet. Erfaringer fra

USA viser, at der i alle grupper af medarbejdere i sundhedsvæsenet findes fordomme. Blandt andet viste en undersøgelse blandt plejepersonale, at 24 procent af personalet mente, at overvægtige personer er mislykkede, og 22 procent mente, at de er dovne. Næsten halvdelen af plejepersonalet følte ubehag ved at skulle drage omsorg for overvægtige.

At vi også herhjemme har fordomme, viser disse bemærkninger fra personale, der er i kontakt med svært overvægtige: »Det er jo deres egen skyld,« »kan de ikke bare tage sig sammen og spise mindre,« og »kan det virkelig være rigtigt, at vi skal indrette

vores samfund efter, at nogle mennesker vælger at blive så store?«

Det er nogle af de udtalelser, vi har hørt.

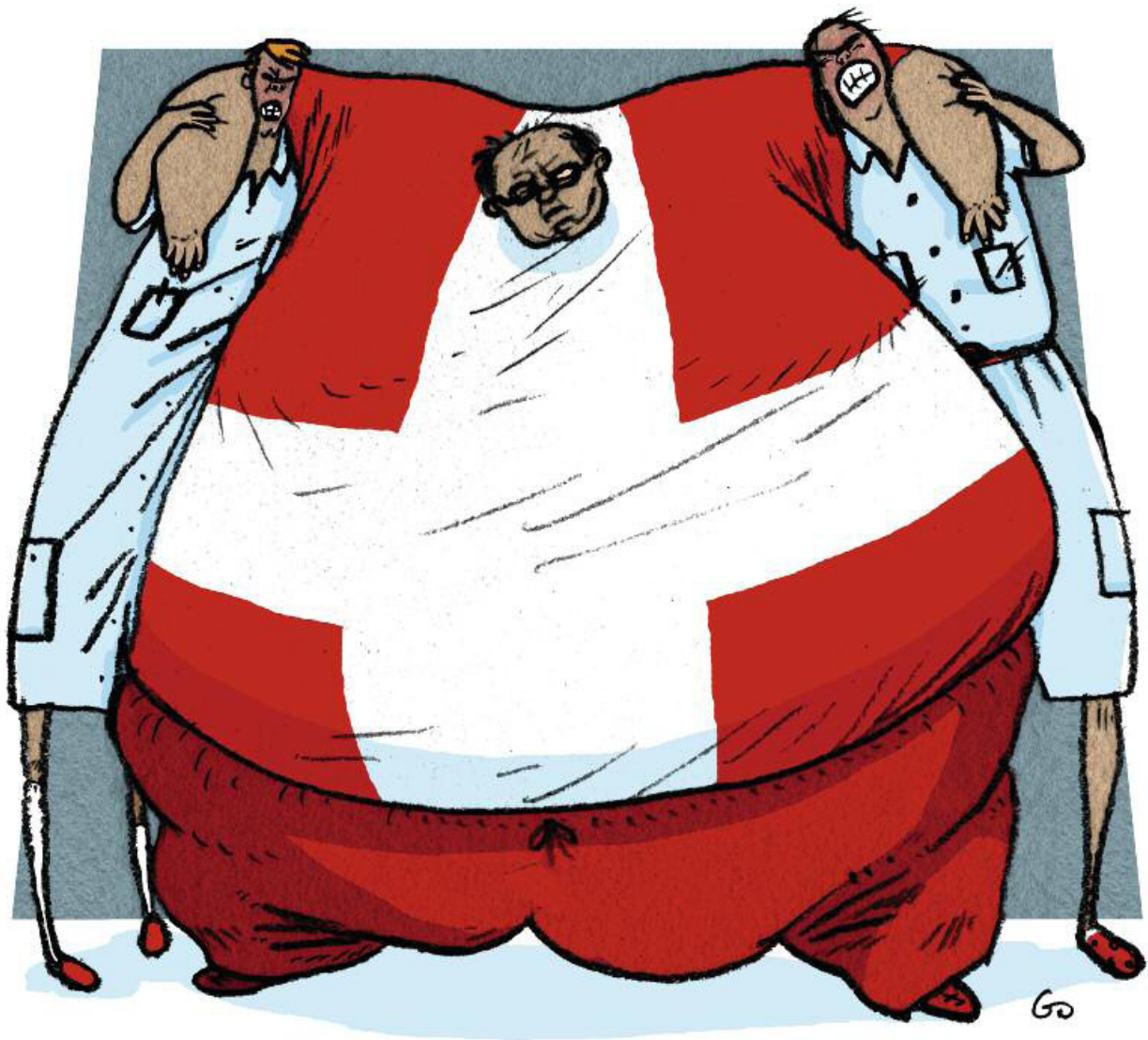
I vores undersøgelse giver personalet også udtryk for frustration over, at det ikke er muligt at give den hjælp, som de gerne vil. De siger blandt andet:

»Det var meget ydmygende for både patienten og mig, at der ikke fandtes nogen hjælpemidler,« og »jeg er usikker på, hvordan jeg bedst taler med patienten om, at vægten er et problem.«

Det er heller ikke altid nemt at være den person, der skal modtage hjælp. Når man er svært overvægtig, er det synligt, og man ved det jo godt selv. Det kan ikke skjules.

En overvægtig udtrykker det således i undersøgelsen: »Jeg har mine egne frygtscenarier. Hvis jeg bliver meget større, end jeg er nu. Om stolen kan holde, om sengen kan holde, hvad vil de putte mig i, hvis jeg kommer ind og er mega. At blive indlagt og lade maverne falde ud, og brysterne hænger ... Jeg ved godt, at alderen har noget med det at gøre, men overvægt gør det jo ikke smukkere. Jeg vil have det svært, hvis jeg pludselig skal ligge i en seng og blive passet og plejet. Det er da et skrækscenarie.«

For at kunne opfylde disse behov kræver det, at organisationen – kommune eller sygehus – har en politik for mødet med og håndteringen af den svært overvægtige. Derved sikres, at den ydelse, der tilbydes,

er klar for den overvægtige og for personalet. Der skal også være klare retningslinjer for, hvordan man skaffer hjælpemidler. Personalet skal være uddannet til at kunne klare forflytningerne, så de foregår på en forsvarlig måde, ligesom personalet skal have viden om overvægt.

Derved vil opgaven kunne løses professionelt, og medarbejderen vil kunne møde den svært overvægtige uden at skulle være nervøs for, hvordan opgaven kan løses.

Du kan som personale bidrage til, at mødet med den overvægtige bliver værdigt og sikkert. Både for dig og for borgeren/patienten.

Når de svært overvægtige spørges, hvordan de ønsker kommunikationen med personalet skal være, er ønskerne ganske beskedne. De overvægtige ønsker at blive

taget godt imod, så de føler sig trygge. De ønsker, at det er dem som mennesker og ikke deres overvægt, der er i fokus ved den første kontakt. De ønsker at blive mødt med respekt og af et personale, der er klar til den opgave, de skal udføre.

Forflytnings- og plejeopgaver kan være svære at løse, så inden du går i gang med selve opgaven, bør du i din forberedelse overveje følgende:

- Hvilke resurser har patienten selv til rådighed, og hvad skal der ydes hjælp til?
- Hvor mange og hvilke personaler, skal der være til stede?
- Hvilke hjælpemidler er der behov for?
- Er der behov for specialfremstillede hjælpemidler? Tjek vægtgrænser.
- Hvordan skal opgaven løses?

Til sidst lidt gode råd:

- Vær forberedt og vær ærlig. Den svært overvægtige kender godt sin vægt og de problemer, den kan medføre.
- Orienter om det du vil foretage dig. Svært overvægtige er ofte bange for at falde, eller for at hjælpemidlerne ikke kan holde.
- Vær opmærksom på dit kropssprog. ■

*Lene Plambech, ergoterapeut, MPM, og Gitte Bøgedal, fysioterapeut, MLP, rådgiver og vejleder sundhedspersonale i pleje og behandling af svært overvægtige borgere/patienter. Med støtte fra Forebyggelsesfonden skriver de i øjeblikket på en undersøgelsesbog om emnet.
www.plambechogbogedal.dk*